

The “Nesiut” of Rabban Gamliel of Yavneh - נשיאותו של רבן גמליאל דיבנה

הרב אביעז בזנר

1. Babylonian Talmud, Gittin 56A	בבלי, גיטין דף נו.
...You can, however, make a request of me and I will grant it. He said to him: Give me Jabneh and its Wise Men, and the family chain of Rabban Gamaliel...	אלא בעי מינאי מידי דאתן לך אמר ליה תן לי יבנה וחכמיה ושושילתא דרבן גמליאל...

2. Babylonian Talmud, Rosh Hashanah 24B	בבלי ראש השנה דף כד :
<p>It once happened that two [witnesses] came and testified: We saw it in the morning [of the twenty-ninth] in the east, and in the evening [of the thirtieth] in the west. Said Rabbi Yohanan ben Nuri: [Its impossible for them to have seen the new moon in the morning, since the new moon is only visible in the west at evening, thus] they are false witnesses. However, when they came to Yavneh, Rabban Gamliel [who knew through astronomical calculations that the new moon should have been visible on the evening of the thirtieth] accepted their testimony [and disregarded their claim to have seen the new moon on the morning of the twenty-ninth, explaining that they must have mistook a cloud formation for a moon sighting]. On another occasion two witnesses came and testified: We saw it in its expected time [on the night preceding the thirtieth] but on the night of its intercalation [the thirty-first] it was not seen, and Rabban Gamliel accepted their testimony. Said Rabbi Dosa ben Harkinas: They are false witnesses. How can they testify that a woman has given birth when on the next day her belly is still [swollen appearing to be] between her teeth? Rabbi Yehoshua said to him: I approve of your words [and Rosh Hodesh should be on the thirty-first. However, Rabban Gamliel knew through astronomical calculations that the new moon should have been visible on the evening of the thirtieth and explained the discrepancy to cloud cover or similar reasons]. (9) Rabban Gamliel sent him [Rabbi Yehoshua] a message: I decree upon you that you come to me with your staff and money on the day which according to you will be Yom Kippur. Rabbi Akivah went [to Rabbi Yehoshua] and found him in great distress [that he was ordered to violate the day that was Yom Kippur according to his calculation], he said to him, I can bring you proof that whatever Rabban Gamliel has done is valid for it says: “The following are God's appointed holy days that you will designate in their appointed times” (Leviticus 23:4), whether they are designated in their proper time, or not at their proper time, I have no holy days save these. He [Rabbi Yehoshua] came to Rabbi Dosa ben Harkinas who said to him: If we question the ruling of the Bet Din of Rabban Gamliel we must question the ruling of every Bet Din from the times of Moshe up to the present day as it says: “And Moshe ascended with Aharon Nadav and Avihu, and the seventy elders of Israel” (Exodus 24:9). Why weren't the names of the elders specified? To show that every group of three [sages], that form a Bet Din, is considered as the Bet Din of Moshe and Aharon [and that if one came to contest a verdict of a Bet Din saying, is this Bet Din authoritative as the Bet Din of Moshe and Aharon? We must</p>	<p>מעשה שבאו שנים ואמרו ראינוהו שחרית במזרח וערבית במערב א"ר יוחנן בן נורי עדי שקר הם כשבאו ליבנה קיבלן רבן גמליאל ועוד באו שנים ואמרו ראינוהו בזמנו ובלי עיבורו לא נראה וקיבלן ר"ג אמר רבי דוסא בן הורכניס עדי שקר הוה היאך מעידים על האשה שילדה ולמחר כריסה בין שיניה אמר לו רבי יהושע רואה אני את דבריך שלח לו ר"ג גוזרני עליך שתבא אצלי במקלך ובמעוטיך ביוה"כ שחל להיות בחשבונך הלך ומצאו ר"ע מיצר אמר לו יש לי ללמוד שכל מה שעשה ר"ג עשוי שנאמר (ויקרא כג, ד) אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם בין בזמן בין שלא בזמן אין לי מועדות אלא אלו בא לו אצל ר' דוסא בן הורכניס אמר לו אם באין אנו לדון אחר בית דינו של ר"ג צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימות משה ועד עכשיו שנאמר (שמות כד, ט) ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים אלא ללמד שכל שלשה ושלשה שעמדו בית דין על ישראל הרי הוא כבית דינו של משה נטל מקלו ומעותיו</p>

<p>say, that they are as prominent as those whose names were not mentioned.] He [Rabbi Yehoshua] took his staff and his money and went to Yavneh to Rabban Gamliel on the day of Yom Kippur according to his calculation. Rabban Gamliel rose and kissed him on his head and said to him: Come in peace my master and my disciple, my master in wisdom and my disciple because you have accepted my words.</p>	<p>בידו והלך ליבנה אצל ר"ג ביום שחל יוה"כ להיות בחשבונו עמד ר"ג ונשקו על ראשו אמר לו בוא בשלום רבי ותלמידי רבי בחכמה ותלמידי שקבלת את דברי.</p>
--	---

<p>3. Babylonian Talmud, Bechorot 36A</p>	<p>בבלי בכורות דף ל"ו.</p>
<p>R. Zadok had a firstling. He set down barley for it in wicker baskets of peeled willow twigs. As it was eating, its lip was slit. He came before R. Joshua. He said to him: 'Have we made any difference between [a priest] who is a haber and [a priest] who is an 'am ha-arez'? R. Joshua replied 'Yes'. He thereupon came before Rabban Gamaliel. He said to him. 'Have we made any difference between [a priest] who is a haber and a priest who is an 'am ha-arez'? Rabban Gamaliel replied 'No'. R. Zadok said to him: 'But R. Joshua told me "Yes"! He said: 'Wait until the great debaters enter the Beth Hamidrash'. When they entered the Beth Hamidrash, the questioner arose and asked: 'Have we made any difference between [a priest] who is a haber and one who is an 'am ha-arez'? R. Joshua replied 'No'. Thereupon Rabban Gamaliel said: 'Was not the answer "Yes" reported to me in your name? Joshua, stand on your feet and let them testify against you'. R. Joshua stood up on his feet and said: 'How shall I act? If indeed I were alive and he were dead, the living can contradict the dead. But since both he and I are alive, how can the living contradict the living'? And Rabban Gamaliel was sitting and discoursing while R. Joshua stood on his feet, until all the people murmured and said to Huzspith the interpreter. 'Silence'. And he was silent.</p>	<p>רבי צדוק הוה ליה בוכרא רמא ליה שערי בסלי [נסריה כילי ערובה ערבה קלופה] בהדי דקאכיל איבזע שיפתיה אתא לקמיה דרבי יהושע אמר ליה כלום חילקנו בין חבר לעם הארץ אמר לו רבי יהושע הן אתא לקמיה דרבן גמליאל אמר ליה חילקנו בין חבר לעם הארץ אמר ליה רבן גמליאל לא אמר ליה והא רבי יהושע אמר לי הן אמר לו המתן עד שיעלו בעלי תריסין לבית המדרש כיון שנכנסו לבית המדרש עמד השואל ושאל כלום חילקנו בין חבר לעם הארץ א"ל רבי יהושע לאו א"ל רבן גמליאל והלא משמך אמרו לי הן יהושע עמוד על רגליך ויעידו בדך עמד רבי יהושע על רגליו ואמר היאך אעשה אילמלי אני חי והוא מת יכול החי להכחיש את המת עכשיו שאני חי והוא חי היאך חי יכול להכחיש את החי והיה ר"ג עומד ודורש ור' יהושע עומד על רגליו עד שריננו כל העם ואמרו לחוצפית המתורגמן עמוד ועמד.</p>

<p>4. Babylonian Talmud, Brachot 27B</p>	<p>בבלי ברכות דף כז:</p>
<p>It is related that a certain disciple came before R. Joshua and asked him, Is the evening Tefillah compulsory or optional? He replied: It is optional. He then presented himself before Rabban Gamaliel and asked him: Is the evening Tefillah compulsory or optional? He replied: It is compulsory. But, he said, did not R. Joshua tell me that it is optional? He said: Wait till the champions enter the Beth ha-Midrash. When the champions came in, someone rose and inquired, Is the evening Tefillah compulsory or optional? Rabban Gamaliel replied: It is compulsory. Said Rabban Gamaliel to the Sages: Is there anyone who disputes this? R. Joshua replied to him: No. He said to him: Did they not report you to me as saying that it is optional? He then went on: Joshua, stand up and let them testify against you! R. Joshua stood up and said: Were I alive and he [the witness] dead, the living could contradict the dead. But now that he is alive and I am alive, how</p>	<p>ת"ר מעשה בתלמיד אחד שבא לפני ר' יהושע א"ל תפלת ערבית רשות או חובה אמר ליה רשות בא לפני רבן גמליאל א"ל תפלת ערבית רשות או חובה א"ל חובה א"ל והלא ר' יהושע אמר לי רשות א"ל המתן עד שיכנסו בעלי תריסין לבית המדרש כשנכנסו בעלי תריסין עמד השואל ושאל תפלת ערבית רשות או חובה א"ל רבן גמליאל חובה אמר להם רבן גמליאל לחכמים כלום יש אדם שחולק בדבר זה אמר ליה ר' יהושע לאו א"ל והלא משמך אמרו לי רשות אמר ליה יהושע עמוד על רגליך ויעידו בדך עמד רבי יהושע על רגליו ואמר אלמלא אני חי והוא מת יכול</p>

can the living contradict the living? Rabban Gamaliel remained sitting and expounding and R. Joshua remained standing, until all the people there began to shout and say to Huzpith the turgeman, Stop! and he stopped. They then said: How long is he [Rabban Gamaliel] to go on insulting him [R. Joshua]? On New Year last year he insulted him; he insulted him in the matter of the firstborn in the affair of R. Zadok; now he insults him again! Come, let us depose him! Whom shall we appoint instead? We can hardly appoint R. Joshua, because he is one of the parties involved. We can hardly appoint R. Akiba because perhaps Rabban Gamaliel will bring a curse on him because he has no ancestral merit. Let us then appoint R. Eleazar b. Azariah, who is wise and rich and the tenth in descent from Ezra. He is wise, so that if anyone puts a question to him he will be able to answer it. He is rich, so that if occasion arises for paying court to Caesar he will be able to do so. He is tenth in descent from Ezra, so that he has ancestral merit and he [Rabban Gamaliel] cannot bring a curse on him. They went and said to him: Will your honour consent to become head of the Academy? He replied: I will go and consult the members of my family. He went and consulted his wife. She said to him: Perhaps they will depose you later on. He replied to her: [There is a proverb:] Let a man use a cup of honour¹ for one day even if it be broken the next. She said to him: You have no white hair. He was eighteen years old that day, and a miracle was wrought for him and eighteen rows of hair [on his beard] turned white. That is why R. Eleazar b. Azariah said: Behold I am about seventy years old, and he did not say [simply] seventy years old. A Tanna taught: On that day the doorkeeper was removed and permission was given to the disciples to enter. For Rabban Gamaliel had issued a proclamation [saying]. No disciple whose character does not correspond to his exterior may enter the Beth ha-Midrash. On that day many stools were added. R. Johanan said: There is a difference of opinion on this matter between Abba Joseph b. Dosethai and the Rabbis: one [authority] says that four hundred stools were added, and the other says seven hundred. Rabban Gamaliel became alarmed and said: Perhaps, God forbid, I withheld Torah from Israel! He was shown in his dream white casks full of ashes. This, however, really meant nothing; he was only shown this to appease him. A Tanna taught: Eduyyoth was formulated on that day — and wherever the expression ‘on that day’ is used, it refers to that day — and there was no halachah about which any doubt existed in the Beth ha-Midrash which was not fully elucidated. Rabban Gamaliel also did not absent himself from the Beth ha-Midrash a single hour, as we have learnt: On that day Judah, an Ammonite proselyte, came before them in the Beth ha-Midrash. He said to them: Am I permitted to enter the assembly? R. Joshua said to him: You are permitted to enter the congregation. Said Rabban Gamaliel to him: Is it not already laid down, At Ammonite or a Moabite shall not enter into the assembly of the Lord? R. Joshua replied to him: Do Ammon and Moab still reside in their original homes? Sennacherib king of

החי להכחיש את המת ועכשיו שאני חי והוא חי היאך יכול החי להכחיש את החי היה רבן גמליאל יושב ודורש ור' יהושע עומד על רגליו עד שרננו כל העם ואמרו לחוצפית התורגמן עמוד ועמד אמרי עד כמה נצעריה וניזיל בר"ה אשתקד צעריה בבכורות במעשה דר' צדוק צעריה הכא נמי צעריה תא ונעבריה מאן נוקים ליה נוקמיה לרבי יהושע בעל מעשה הוא נוקמיה לר' עקיבא דילמא עניש ליה דלית ליה זכות אבות אלא נוקמיה לר' אלעזר בן עזריה דהוא חכם והוא עשיר והוא עשירי לעזרא הוא חכם דאי מקשי ליה מפרק ליה והוא עשיר דאי אית ליה לפלוחי לבי קיסר אף הוא אזל ופלח והוא עשירי לעזרא דאית ליה זכות אבות ולא מצי עניש ליה אתו ואמרו ליה ניחא ליה למר דליהוי ריש מתיבתא אמר להו איזיל ואימליך באינשי ביתי אזל ואמליך בדביתהו אמרה ליה דלמא מעברין לך אמר לה [לשתמש אינש] יומא חדא בכסא דמוקרא ולמחר ליתבר אמרה ליה לית לך חירותא ההוא יומא בר תמני סרי שני הוה אתרחיש ליה ניסא ואהדרו ליה תמני סרי דרי חירותא היינו דקאמר ר' אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא בן שבעים שנה תנא אותו היום סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס שהיה ר"ג מכריז ואומר כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש ההוא יומא אתוספו כמה ספסלי א"ר יוחנן פלגי בה אבא יוסף בן דוסתאי ורבנן חד אמר אתוספו ארבע מאה ספסלי וחד אמר שבע מאה ספסלי הוה קא חלשא דעתיה דר"ג אמר דלמא ח"ו מנעתי תורה מישראל אחזו ליה בחלמיה חצבי חירי דמליין קטמא ולא היא ההיא ליתובי דעתיה הוא דאחזו ליה תנא עדיות בו ביום נשנית וכל היכא דאמריין בו ביום ההוא יומא הוה ולא היתה הלכה שהיתה תלויה בבית המדרש שלא פירשוה ואף ר"ג לא מנע עצמו מבית המדרש אפילו שעה אחת דתנן בו ביום בא יהודה גר עמוני לפניהם בבית המדרש אמר להם מה אני לבא בקהל א"ל ר"ג אסור אתה לבא בקהל א"ל ר' יהושע מותר אתה לבא בקהל א"ל ר"ג והלא כבר

<p>Assyria long ago went up and mixed up all the nations, as it says, I have removed the bounds of the peoples and have robbed their treasures and have brought down as one mighty their inhabitants; and whatever strays [from a group] is assumed to belong to the larger section of the group. Said Rabban Gamaliel to him: But has it not been said: But afterward I will bring back the captivity of the children of Ammon, saith the Lord, so that they have already returned? To which R. Joshua replied: And has it not been said, And I will turn the captivity of My people Israel, and they have not yet returned? Forthwith they permitted him to enter the congregation. Rabban Gamaliel thereupon said: This being the case, I will go and apologize to R. Joshua. When he reached his house he saw that the walls were black. He said to him: From the walls of your house it is apparent that you are a charcoal-burner. He replied: Alas for the generation of which you are the leader, seeing that you know nothing of the troubles of the scholars, their struggles to support and sustain themselves! He said to him: I apologize. forgive me. He paid no attention to him. Do it, he said, out of respect for my father. He then became reconciled to him. They said: Who will go and tell the Rabbis? A certain fuller said to them: I will go. R. Joshua sent a message to the Beth hamidrash saying: Let him who is accustomed to wear the robe wear it; shall he who is not accustomed to wear the robe say to him who is accustomed to wear it, Take off your robe and I will put it on? Said R. Akiba to the Rabbis: Lock the doors so that the servants of Rabban Gamaliel should not come and upset the Rabbis. Said R. Joshua: I had better get up and go to them. He came and knocked at the door. He said to them: Let the sprinkler son of a sprinkler sprinkle; shall he who is neither a sprinkler nor the son of a sprinkler say to a sprinkler son of a sprinkler, Your water is cave water and your ashes are oven ashes? Said R. Akiba to him: R. Joshua, you have received your apology, have we done anything except out of regard for your honour? Tomorrow morning you and I will wait on him. They said: How shall we do? Shall we depose him [R. Eleazar b. Azariah]? We have a rule that we may raise an object to a higher grade of sanctity but must not degrade it to a lower. If we let one Master preach on one Sabbath and one on the next, this will cause jealousy. Let therefore Rabban Gamaliel preach three Sabbaths and R. Eleazar b. Azariah one Sabbath. And it is in reference to this that a Master said: 'Whose Sabbath was it? It was the Sabbath of R. Eleazar b. Azariah'. And that disciple was R. Simeon b. Yohai.</p>	<p>נאמר (דברים כג, ד) לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' א"ל ר' יהושע וכי עמון ומואב במקומן הן יושבין כבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות שנאמר (ישעיהו י, יג) ואסיר גבולות עמים ועתידותיהם שוסתי ואוריד כאביר יושבים וכל דפריש מרובא פריש אמר לו ר"ג והלא כבר נאמר (ירמיהו מט, ו) ואחרי כן אשיב את שבות בני עמון נאם ה' וכבר שבו אמר לו ר' יהושע והלא כבר נאמר (עמוס ט, יד) ושבותי את שבות עמי ישראל ועדיין לא שבו מיד התירוהו לבא בקהל אר"ג הואיל והכי הוה איזיל ואפייסיה לר' יהושע כי מטא לביתיה חזינהו לאשיתא דביתיה דמשחרן א"ל מכותלי ביתך אתה ניכר שפחמי אתה א"ל אוי לו לדור שאתה פרנסו שאי אתה יודע בצערן של ת"ח במה הם מתפרנסים ובמה הם נזונים אמר לו נעניתי לך מחול לי לא אשגח ביה עשה בשביל כבוד אבא פייס אמרו מאן ניזיל ולימא להו לרבנן אמר להו ההוא כובס אנא אזילנא שלח להו ר' יהושע לבי מדרשא מאן דלביש מדא ילבש מדא ומאן דלא לביש מדא יימר ליה למאן דלביש מדא שלח מדך ואנא אלבשיה אמר להו ר"ע לרבנן טרוקו גלי דלא ליתו עבדי דר"ג ולצערו לרבנן א"ר יהושע מוטב דאיקום ואיזיל אנא לגבייהו אתא טרף אבבא א"ל מזה בן מזה יזה ושאינו לא מזה ולא בן מזה יאמר למזה בן מזה מימך מי מערה ואפרך אפר מקלה א"ל ר"ע רבי יהושע נתפייסת כלום עשינו אלא בשביל כבודך למחר אני ואתה נשכים לפתחו אמרי היכי נעביד נעבריה גמירי מעלין בקדש ואין מורידין נדרוש מר חדא שבתא ומר חדא שבתא אתי לקנאווי אלא לדרוש ר"ג תלתא שבותי וראבי"ע חדא שבתא והיינו דאמר מר שבת של מי היתה של ראבי"ע היתה ואותו תלמיד ר' שמעון בן יוחאי הוה</p>
---	--

<p>5. Babylonian Talmud, Bava Metzia 59A</p>	<p>בבלי, בבא מציעא דף נט.</p>
<p>A Tanna taught: Great was the calamity that befell that day, for everything at which R. Eliezer cast his eyes was burned up. R. Gamaliel too was travelling in a ship, when a huge wave arose to drown him. 'It appears to me,' he reflected, 'that this is on</p>	<p>תנא אך גדול היה באותו היום שבכל מקום שנתן בו עיניו רבי אליעזר נשרף ואף רבן גמליאל היה בא בספינה עמד עליו נחשול לטבעו אמר כמדומה לי</p>

account of none other but R. Eliezer b. Hyrcanus.' Thereupon he arose and exclaimed, 'Sovereign of the Universe! Thou knowest full well that I have not acted for my honour, nor for the honour of my paternal house, but for Thine, so that strife may not multiply in Israel! 'At that the raging sea subsided.

שאין זה אלא בשביל רבי אליעזר בן הורקנוס עמד על רגליו ואמר רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקות בישראל נח הים מזעפו